

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful ese de două ori pre septembra:
Duminică și Joi'a. — Prenumeratul
se face în Sabiu la expeditorul
foiei pre afară la c. r. postă cu bani
gata prin scrisori francate, adresate către
expeditor. Prețul prenumeratului, pen-
tru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear
pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nº 63. ANULU XIX.

Sabiu, în 8/20 Augustu 1871.

tră celelalte părți ale Transilvanie și pentru
provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl.
îéra pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru
princ. și tieri străine pre anu 12 $\frac{1}{3}$ anu 6 fl.
Inscrierile se platesc pentru întâia
ora cu 7 cr. și după, pentru a doua ora cu
5 $\frac{1}{2}$ cr. și pentru a treia repetare cu 3 $\frac{1}{2}$
cr. v. a.

Sabiu 6 Aug.

Serbarea dñe în ascensiune Maj. Sele Imp. și Regelui Franciscu Iosifu I.

Acăsta serbare s'a inceput de efi sér'a cu o retragere militară acompaniată de muzica. Adădmintenia se continua cu muzica și cu 24 salve de tunuri. Mai târziu este partea cea mai mare a garnizoanei în parada și sub decursul unei misiuni o parte din trupele pedestre dătări trei salve. De aci defilară pre dinaintea generalitatii și se retrăsese fia-care la asiediamintele loru.

In biserică gr. or. din cetate se seversi serviciul dñeescu cu tota solemnitatea de către mai mulți preoți și unu diaconu cu Pr. vén. P. vicariu arhiepiscopal Nicolau Popa în frunte. În decursul serviciului dñeescu se celii de către amintitul Parintă vicariu o rugăciune anume pe ntru serbatorea dñei nașali a Maj. Sele Imperatului și Regelui, cărei i urmă imnul poporului cântat de reuniunea sodalilor români, ce participă la solemnitatea acestei avându stégul ei la sine.

La 2 ore în acea-si zi a fostu o mésa festiva, data de bar. Ringelsheim, comand., la carea s'a radicatu primul tóastă pentru Maj. Sele Imp. și Regele. Muzica militară a executat cele mai alese piese în tempul cătu a tienutu més'a. Dupa primul toastu s'a datu iéra-si 24 de salve de tunuri.

Escel. Se a dlu ministru de comereu și industria Slavy, a sositu Joi sér'a aici in locu. Eri dupa serviciul dñeescu a fostu intre alte, bineventatul de o deputație de membrii consistoriului nostru și de membrii corpului profesoral al institutului nostru archidiocesanu, condusa de Pr. vén. P. vicariu arhiepiscopal Nicolau Popa. Deputația fu prima in modu forte afabilu de Escel. Se a dlu ministru.

Adunarea generală

ă Asociației transilvane române pentru literatură și cultură poporului român.

Fagaras 29 Aug.

(Urmare și capet.)

Soldatii, se dice, ca au unu felin de superstiție: apărini sărelui cându rezare le servește de îndreptarii sa judece, de căca luptă din diu'a aceea are sa fia săngerósa. Din cauza ca siedusemu în sér'a dñei dintâi pre multu in conversații cu amici, pre cari nu i vediosemu demultu, cu ruginie trebuie sa marturisescu, ca nu vediosemu nici lună apunendu, nici sărele résarindu in diu'a destinată pentru a două sedință. Si asiă cându amu alergat la siedintia nici ca-mi intipueam luptă cea sărbinte, ce avea sa se intempele in sal'a muselor. Sa nu credi cetorile ca aci a fostu vre-o luptă de acele de deplânsu, o luptă, a cărei urme suntu rosite de sânge și sumega din ruine. Nu. Aci a fostu o luptă, asiu dice, de principie, pentru ca se luptă principie sanatosă cu principie nesanatosă, principie de interesu comunu cu principie egoistică banescă, măscată in naționalismu.

Dara sa vinu la adeca: dlu Dr. Nicolau Popa și ceteresc — in data după cele obiceiute la deschiderea siedintei și după cerirea unor telegramă, dintre cari unul, subscrisu de Ioanu Paroschivu și prot. S. Tipeiu, invita adunarea pre anulu viitoru la Sabesiu, altu telegramă la Orestia, — disertația sea despre muzica, o opera lucrată cu sciul și cunoștința de obiectu, pre căreia in rendulul celoru-lalte disertații, mi-aru placă sa o vedu predata publicației celei mai latice *).

Inca din diu'a trecuta străbătuse din comisiație emise unele mormurări cu privire la bugetu. Se audia ca are sa se înșințieze unu postu nou de unu cancelistu lângă secretariul secundarui cu 300 fl. și după aceea ca acestu postu și deficitul foiei "Transilvania" dela existența ei incocă, voru dă ansa la dispute infocate; dăta totu nu mi le intipueam asiă după cum s'a arătat. Si in adeveru ca, abia a ajunsu adunarea la cestiușea foiei și discussiunea a fostu viață. Amu atinsu mai susu ca cu ocazia unei acăstăi s'a loptat principiile sanatosă cu cele nesanatosă. Patieha pacientia dela on. cetorii și sa se convinga. Dlu adv. I. Popa propune casarea foiei, din considerații, ca ea in circumstanțele in cari se află nu dovedește vitalitate, seu potere de viață, și este numai o sarcină a bugetului in fia-care anu. E dreptu ca s'ară paré ca nu ne face onore propunerea dlu Popa, cându aru consideră cine-va numai impregiurarea, ca cu o foie are sa se impună foile noastre periodice. Dara cautându la anticanarismul materialului, carele e numai mutat dintr-o carte intr'ală si la putințoulu interesu ce poate escita retiparirea superflua a molaru materii pentru clasa ce se occupă cu literatură, și in fine afilarea foiei in o distanță asiă de mare in tota privirea de scopulu ei de a fi foia a poporului și in fine, cautându ca aceea nu se redactează in inteleșulu statutelor, ci ca secretariul primariu de departe de comitetu, e domnul absolut preste foia: dlu Popa n'a fostu nejustu, ci cu inima lipisită a potutu face propunerea.

Ei bine! ce s'a facut? S'a trăsă clopotul celu mare de partidă, și apoi clopotul confesiunismului și in fine s'a cugetatu la interesele materiale. Dlu redactoru alu foiei s'a vediutu atacatul că barbatu de partidă politica și după ce s'a numerat tōte insusirile, tōte meritelo sele și da dimisiunea, nu scimă a căteauă. Omenei, cări ieră iabescu multu indiferentismul confessionalu din gura, alergau acum in tōte părțile sa-si adune credincioșii in contră "neunitilor" (o tempora!). Popa și cei ce-lu sprințira, nu scimă pentru că sa domolesca vîforul provocat in partea carea și vedea atacate interesele prin propunerea sea, seu din ce altu motivu, si-au retrăsă propunerea. Dara după acestei se nasce alta propunere. Domnului Dr. Borcă i-a propună că lângă salariul secretariatului, celui adeverat, i amu fi disu noi, seu după cum se numesce, secundario, de 400 fl. sa se mai adauge 200 fl. și pre lângă venitul de 600 fl. secretariul Asociației sa redige foia, propunatoriul se pare ca mai eră de parere, ca unu secretariu e de ajunsu, căci după experiența de 10 ani vedești, ca numai unul a fostu de lipsă. Durere, ca după multe întrebări naïve din ceea parte, ca ce scopu are propunatoriul ca propunerea sea, și imaginase unii, ca si in propunerea, acestei suntu ascunse plănuri pentru caderea dlu Baritiu din redacție, pentru caderea foiei și căte alte, pre căndu scopulu eră sa se usioră bugetul cu 500 fl. de florini pre fia-care anu și sa se emancipe foia din stagnație in carea se află. Me miru și m'amu miratul cum in o cestiușă asiă de chiara sa se rapescă unu Elia Macelariu, cându eră sa se pună cestiușea la votu, că sa propuna votarea nominală, "că naționea să vîdă cine suntu căi ce suntu contră foiei (!?)." E si mai multu de miratul cum unu Metianu, unu Ioanu Popescu, că sa tacemu de altii, d'aldo I. Comisia, Petru Popescu sa voteze in contra propunerii lui dr. Borcă.

Interesantă de totu a fostu că, dlu Macelariu și după densul dlu V. Romanu sprințira propunerea cestiușă, celu dintâi cu modificarea, ca nu 200 ci 400 sa se adauge la salariul secretariului, și mai târziu apoi totuși se abatoră dela sprințirea acestei.

Votul nominală a decisu contră propunerii, inse vorbirile din partea advocatilor și profesorilor din Sabiu și Brasovu au versat o semnificație sanatosă de principie in locul basmelor de autoritatea d. e. a dui Baritiu, carele totu demisie neză și totu nu se mai poate deslipi de cele patru "sustineri", după cum le numesc densul.

Salariul cancelistului a cadiutu și s'a prefațat in două sttpendie de căte 150 fl. pentru juristi, cari voru fi aplicati in cancelarii Asociației.

Unu faptu nobile amu inca sa amintescu pâna nu încheiu raportul. Dlu bibliotecariu alu Asociației, I. Maximu, a resignatul de salariul seu de 100 fl. in favorea fondului Asociației.

Alte amenință le concredu că on. publicu cestitoriu sa le alle din protocoalele adunării generali, căci deca le a-si serie totu, măne poimâne mi s'ară potă face impotare, ca si en agitez in contră foiei "Transilvania".

Sér'a a fostu unu balu frumosu și înimat.

Aceste suntu ce mi le-amu potutu nota că sa le împărtășiescu publicului. On. publicu me va escusă pentru suvenirile și reflexiunile ce le amu mai adausu la inceputu și in decursul raportului. Bă eu lu rogu, că spre incheere sa-mi permită că sa esprimu și unele dorințe și adeca: că Dileu sa ne ferescă pre viitoru de servilismu că celu din cuvenirea de deschidere; de interesu banescu că celu manifestat cu ocazia unei desbaterei bugetului Asociației și de votări de partidă și nu de conștiință, după cum ni se pare ca s'a intemplat totu cu ocazia unei desbaterei bugetului, căci asiă vomu fi securi de prosperarea Asociației și de aceea pentru care s'crează Asociația, adeca de prosperarea naționelui. Aminu!

Intervenție in România?

(De G. Fr. Kolb)

Presupunerea e asiă dăra in sâptă sărișoșu opinată, ca Germania, și deca cum-va se poate ajunge, și Austria va procede cu forția contră României, pentru de a midilocii că unu număr de speculații la castigul nemoderat, după ce intreprinderea pericolosa s'a scalciat, sa-si capete banii și interesele neeritate (camatarnice) sperate. Presupunerea o destulă de caracteristica pentru de a merită că sa mai revenim ieră-si odata la ea.

Nu voiu tractă mai pre largi teme, ca cino voiesce a trage interese estraordinare, după banii sei, prin aceea, după cum de să ne intelege, se espune și la pericole estraordinari. Acestea e invederatu. Aici ince cu tōte aceste au sa respunda altii, cări intre tōte relațiunile n'au trasu, nici unu cruceriu din castigul, — aici au sa respunda poporu intregi pentru joculu hazardu alu unor capitaliști cupidi, alu unor siarătani și omenei, cări prim aceia fura sedusi? Poterea și marirea imperiului nou germanu sa manifeste in modulă acestă ca statul căvează pentru execuțarea unei speculații cerbieșe, care s'a intreprinsu de singurăci pre societății lor și singur in a loru folosu; și Austro-Ungaria, că căndu aru si devonitul pre deplinu vasalulu imperiului nou, aru avea a face servicie de lucratioru de dă, sub protestul, ca unu număr de suditi ai sei asemenea fură sedusi in a două linii de anteprenorii principali Stresberg, Ujest și consorti.

Ceea ce me indemna a luă pén'a la mâna, e o observație de altu-fel: mai intâi, zarirea unei similități in apărinție anumite la domnia napoleona și imperiulu germanu.

Ambe imperiile se proclamara, după cum e cunoscutu, cu "pacea", cu tōte aceste istorii ambe-

*) Se publica in "Gaz. Trans."

Ioru ne pote nară acum deja despre cele mai insri-
cosiate resbele. Inse nai departe.

Cându resarî imperiulu napolconinu in Franci'a, i se acatîa creditulu Mobilier de coda; imperiulu germanu inse d'abi'a formatu, nu se pote scapă de drumurile de feru române.

In imperiulu francesu jocă cunoscutulu Lecker o rolă mare cu speculațiunile sele mexicane; in imperiulu germanu din contra se aude despre speculațiunile române și alte a lui Strusberg, a duclui de Ujest, duclui de Ratibor și contelui dreptucreditiosu Lehndorf. Geniulu industrialu a lui Lecker a adus'o pâna la espedițunea in Mexico; Strusberg-Ujest-Ratibor-Lehndorf sperăza o aduce pâna la o espedițune contră Romaniei, déca poporul român va refuză constantu a-si aruncă avut'a sea, fără de aceea nu prea mare, pentru drumuri de feru nepracticabile; — și asiă este numai poporul care are a plati banchetul!

In Mexico se fină intreprinderea reu pentru domitoriu; in România se pare tocmai ca inca uva esă la o cale buna pentru principale.

Inse destulu despre aceste.

Formarea de astăzi mai are inca o lătuire, care merită a fi considerată cu deosebire de Austro-Ungaria. Venitau incercările numai din întemplantare, său pote s'au intrebuintiatu certă pentru drumul de feru in Petropolea, pote chiar si in Berlinu, pentru de a crea o nouă neintelegerie politică.

Teme-se un'a său altă diplomatie de vre-o intelgere intre părțile pâna acum desbinăte ale statului imperialu și se incercă din astăcau a aruncă imperiulu in alte incercări? Ascăpta ea unu altu succesu politico, pâna cându Franci'a inca nu e în stare a se miscă? Său dôra se teme Russi'a că si va perde resplat'a promisa pentru alianța sea in anul trecutu, tocmai asiă după cum i'sa intemplantu Napoleonului după in 1866? Urgăza ea acăstă pentru de a-si asigură cătu mai ingraba resplat'a, care are sa o scotă din spatele Austro-Ungariei si Turciei?

Resturnarea, care s'a inceputu la 1860 in Europ'a de deasupr'a in josu, e tocmai impregiurarea care nu va concede liniscea tempu indelungatul acestei părți a lumii. Fia-care pace (pactu) conține in sine caus'a nouorū nelinișciri, nouorū resbele.

Cine n'aru si risu, in tempii mai dinainte, cându cine-va aru si voitu a afirmă ca o diferență intre speculantii, ce umbla după aventura, și regimul Romaniei, pentru unu drumu de feru reu clăditu, aru potea cauza unu incendiu europen? Adă d'abiă mai ride cine-va de asiă ceva? E tocmai că pre tempulu lui Ludovicu XIV., cându o ferestra asiedata nu după capriț'a domitorului absolutisticu potea deveni caus'a unui resbelu pustitoriu.

Pâna cându voru mai suferă poporele europene o atare stare? Starea acăstă va dură pâna poporele suntu destulu de orbite a aplaudă fia-care succesu și după aceea a imbiă absoluțismului și militarismulu midilocile spre incatenarea loru propria. Cându autonomia poporelor, mai nainte adorata de toate partile Germaniei, care se numescu „liberale“, se calcasera in pioare prin anexiunea fortata a Elsasu-Lotaringiei, s'a facutu sub pretestul, ca e necesariu pentru de a ne asigură „securitatea liniscea și pacea“. Zadarnica a fostu amonarea: „ve anexati numai o nouă Venetia“. Acum cându acăsta seducere prin colori nu mai este de lipsa a o intrebuintă, servesc relația cea de nou creată pretest de a sustine militarismulu in estinderea lui inadusită. Acum sunto trupele mai multe de lipsa tocmai pentru Elsasu-Lotaringia. Indestulită e starea acăstă? Si totuși a contribuitu nătaraulu de nemți (der deutsche Michel) insasi pră cu zelul la fondarea ei. Ce felu, poporele că și copiii vinu la minte numai prin pagube repetite!

Meditațiuni

asupr'a proiectului de unu regulamentu scolasticu, asternutu congresului naționalu bisericescu romanu din an. 1870 de catra comisiunea sea scolastica ad hoc.

(Capetu.)

Sectiunea a treia.

Autoritățile scolare.

Cautându la cei siese §§ singuratici ai acestei sectiuni, astănu următorice:

1. § 81 sună: „Tote scările confesionale

(?!), inferiore, superioare și cetățenesci stau sub jurisdicția sinodelor parochiale, respective protopresbiterali, in virtutea Statutului organicu“ s. a.

Din acestu § vedem, ca „Organisarea“ cunoscă de autorități ale scările noastre confesionale chiaru pre acele, cari le impoternicesc la acăstă Statutul Organicu.

Dupa ce si-a alesu cine-va nisice persone, spre a conlucră, intru a ajunge la scopulu, pre care și l'a propusu, trebuie sa arate și, ca ce au de facutu, ce cade in sfer'a fia-cărei din tresele, și de care midilocice sa se servescă la desfășurarea activității loru in eserțarea oficiului imbrătiesiatu.

Deci déca Statutul organicu prescrie orendu-iel generali și pentru asiediamintele noastre scolare, are „Organisarea“ de datorintă, a specifică pre deplinu sfer'a de activitate satia cu scăr'a atâtă a sinodelor parochiale, că ingrijitorie locali de scările, că și a celor protopresbiterali, că ingrijitorie preste cercurile scolare, s. a.

Pentru ca fără a se determină prin o lege anumita, ce să cătu are sa indeplinească o autoritate, care vine in atingere nemidilocita, ce altă, care are a face cu scăr'a numai midilocita; — prin acăstă potu esă lucrările și uneia și altrei autorități ici colo defectuoase, ici colo sarindu-si din vagas, ici colo chiaru isbindu-se un'a pre altă.

Pomenesc in adeverin „Organisarea“ in secțiunile sele intăia și a doua de „comun'a biserică“ — sa înființeze scără, fondu scolaricu s. a., de „comitetul parochialu“ — sa provedia scără cu recuise de invetimentu și a.; — dara apoi in acăstă secțiune, carea este menită singură numai pentru „Autoritatile scolare“, se cuvenă:

a) Sa culgea lôte oblegamentele, care le impune in decursulu secțiunei prime și a doua comunelor bisericesci și altor'a satia cu scăr'a, sa le completeze, apoi sa le asiedie intr'onu intregu sistematicu, citandu §§, in cari apară ele in acele secțiuni, aratandu:

b) Déca comun'a biserică are comitetu parochialu, tiene sinode parochiale sub presedintia ordinaria a parohului localu, se tienă și sinode protopresbiterali sub presedintia protopresbiterului tractualu; care din aceste persone este obligata de către „Organisare“, a luă initiativă și conducerea la un'a? — care, a conduce deadepte și a aduce in indeplinire alta afacere scolarică? — care cui sa dea séma despre lucrările sele?

Dice mai incolo §-lu 81 intre altele: „Acelu membru de comitetu (cetesce: alu comitetului; insa alu cărui comitetu?)..., carele intra in scără, spre a se convinge despre progresul cutărui scolarilor (despre cei-a-lăi scolari sa nu-i pese?)... déca are vre-o plansore sa o duca la autoritatea scolară.“

Care este acea autoritate scolară?

§ 83 recunoscă și directori locali; dara apoi nu otaresce, ca, nefiindu directorulu localu totu deodata și membru alu comitetului parochialu, sa ia și elu parte la siedintele acestui, in cari se tratăza despre afaceri scolari, său nu?

c) Dispensarea dela platirea dărei scolare, usiurarea dărei scolare, controla asupr'a implementării cu scumpete a detorintelor invetitorilor, tinerăea esamenelor, darea licenței invetitorului, a remană dela prelegri in casuri de necesitate, — s. a. cine are sa le execute?

§ 80 prescrie reunioni invetatoresci; defină corporile invetatoresci; obligă corporile invetatoresci cercuali, a tienă de două ori pre anu conferintă; tote corporile invetatoresci dintr-o diecesă sa tienă odata pre anu conferintă impreuna. Inse: — cine sa conchieme conferintele? — cine sa presiedeze la conferintele inv.? — cine sa îngrijească, de se tienă acestea, său nu? — cine sa înlesnăca calatori invetatorilor pâna la locul, unde au sa se tienă conferintele, și pâna acasă?

Eră la locul său și determinarea altor momente intru florirea acestor conferintă și folosirea loru pentru invetatori și invetimentu.

d) Ce midilocice sa intrebuinteze autoritatile scolare la casuri de nevoie — numai satia cu parintii, cari nu voru să-si dea copiii la scără?

2. § 83 sună: „Senatul scolaricu episcopal, că sa pote avea pururea in evidenția progresulu didacticu, denumesc inspectori cercuali și directori locali.“

Cautându asupr'a acestui §, vedem, ca substantivul „inspector“, fiindu ca nu este oteratul mai de aproape print'unu atributu, carele sa deter-

mineze felul persoñei, nu inse numai missiunea acestei, că adiectivulu „cercuali“, pote aduce pre senatele scolare episcopale intr'o astu-feliu de confuzie, incătu, neavându indemnarea, a se consulta la momentu, se pomenesc de odata rapite cu o astu-feliu de turbare, de nu se mai pote smulge din braciele vertegiului cotropitoriu, care le nevoiesc, a comite sapte cu totul in contră principiilor statutului organicu.

Pentru ca, de si pre basa § 29 din statutulu organicu 'si are fia-care cercu scolaricu, respective fia-care protopresbiterali din provinci'a nostra metropolitana pre protopresbiterulu seu, că pre atare, de inspectoř scolaricu; de-si „Organisarea“, fiindu ca ne repetesc in §-lu seu alu 81-lea, ca se bazează pre statutulu organicu, nu pote sa fi avendu cu §-lu seu 83 altu ceva de cugetu, decăt a obligă pre senatele scolare episcopale, sa orenduiescă nesecă barbatu de specialitate, carii, că comisari scolari, sa mărgă cu dd. protopresbiteri din cându in cându la visitarea scărelor, că sa vădă cu mai mare agerime, déca se impartăsesc invetimentul in scăr'a poporale preste totu amesuratu cerintelor pedagogice; totu-si vediendu-se d. e. si senatul scolaricu episcopal arădanu nevoitul prin § 83 alu „Organisare“, a denumi inspectori cercuali, de si după acăstă nici ca potea sci, ce felul de inspectori cercuali avea sa denumească, dar' neavendu pote cându si cum a se mai consultă, și asiă că sa nu pote fi invituitu nu numai de negriginicu, ci chiaru de renitentu: — a demissiună de odata pre toti dd. protopresbiteri din posturile de inspectori scolare districtuale, fără că sa mai tienă despre acăstă contu si cu statutulu organicu, pentru ca firesc: „Nimenea nu pote slugă la doi domni“ — si i-au inlocuitu cu alte persone!

Cine părtă acum vină la acestu pasiu spre peire naționale — senatul scolaricu episcopal arădanu, său „Organisarea“?

Ore si voru acesti „inspectori cercuali“ de nou alesi de către „senatul scolaricu“ arădanu, că sa pote avea pururea in evidenția progresulu didacticu barbatu independinti, după cum dd. protopresbiteri demissionati? — Ore intre acele siepte-dieci si cinci de scările din comitetul Sabolciului inchise de curendu prin omenești regimului, că voru fi de ale noastre confesionali?

Ei voru acesti inspectori cercuali barbatu versati pre cumpulu pedagogie? — Si déca nu voru fi, nu se cunosc, a-i invitui cine-va pre dlora pentru acăstă; fiindu ca cu ce dreptu pote pretinde cineva, că d. e. uno militariu sa fie versat si in teologia, său uno medicu sa cunoscă cu deseverisire artea, de a portă resbelu regulat?

Audit'a cine-va sa fi pusu vre-o data unu beliduce inteleptu pre medicii sa bombardeze si sa ia fortaretie cu asaltu, iéra pre militarii sa vindece pre cei raniti in resbelu?

Dreptatea pretinde dela fia-care numai, ce este elu in stare sa facă, si da fia-cui ce este alu lui?

Déca statutulu organicu, statorindu principiile si pentru scără, impune senatelor episcopale: „A starui, că la posturile invetatoresci sa se inainteze astu-feliu de clerici si pedagogi, cari au absolventu cursulu teologicu si din studiile pedagogice au depus esamenu cu calculu bunu (§ 122. pt. 11); „Organisarea“, că lege scolarică specifică si amplificării a principiilor, aduse nainte de statutulu organicu satia cu scăr'a nostra confessionale, trebuiă, desvoltându acestea, sa mai amplifice obiectivul senatelor scolare episcopale cu: „A starui, că la posturile de profesori gimnasiali si alte scările medilocice sa se inainteze astu-feliu de barbatu, cari, pre lăngă cele prescrise in § 122. pt. 9. alu statutului organicu, au depus esamenu si din sci-ntele teologice.“

Astu-feliu avându candidatii nostri de preotia sa instrueze mai inteu tinerimea nostra in scără, că profesori si invetatori, practisându adeca unu săru de ani anumitul pre cumpulu pedagogie, vomu dobandi multi barbatu harnici, cari că pedagogi si psihologi rutinati vor pote lucra apoi in vii'a Domnului, cultivându si educându cu demnitate, sporii si succesi pre poporul nostru celu amarit si dosadit!

Preotulu este luminatorul poporului! Poporele, care si-au respectat si-si respectă, si-au stimat si-si stimă preotimea loru astu-feliu, nu au cadiut si nu cadu sub nici unu regim, sub nici o forma de regim!

Esempie de felul acesta avemu destule invenate, chiaru si in patria nostra!

Inse tóte aceste treceri cu vederea sî neluari aminte ale „Organisațiunii”, precum :

1, prescrierea unor orenduieli, cari nu cadu in sfer'a sea,

2, asediarea unor orenduieli in cîte dôue locuri,

3, amestecarea unor concepte,

4, lasarea afara a unor orenduieli, ce cadu in sfer'a sea,

5, dubietatea cuprinsului unor §§,

6, intilelesulu variu alu altoru §§,

7, contradicerea cătoru-va dintr'ensii,

8, lips'a de intilelesu pre alocuri'a,

9, pre icf pre colea si nerespectarea cercustărilor s. a. —

Nu suntu a le luá cine-va decât de o nevoie.

Trebuie sa iésa o scriere in mai multe privinție neajunsa, déca autorulu ei, fia o persoană singuratica ori o comisiiune, va fi nevoită, a face si ispraví vrendu nevrendu in cîte-va dile ; bă inca săra că sa si sciut baremu de mai 'nainte, ca va avea onoreea, a si insarcinatu cu compunerea ei.

Déca la compunerea legilor, că la ori-care alt'a, se cere sa fia autorulu bine-cunoscetu cu materialulu, ce vrea sa-lu desfasuire, cu obiceiurile si cercustările ómenilor, pre cari sa-i reguleze in directiunea propusa, din cari tóte sa si pótă conchide cu certitudine despre posiveritatea de a dobândi resultatele, la care tintesce ; — in cîte-va dile potut'au comisiiunea compunătoria a „Organisarei” ajunge tóte acestea si a asternă maritului Consistoriu unu regulamentu scolasticu coresponditoru intru tóte ? —

Ba nici decum !

De altmintrea totu opulu, pusu abia pre picioare, se pote ajunge numai după mai multe tip-suiri pro si contr'a ; ceea ce nu au potutu maritului Consistoriu archidicesanu sa ignoreze.

Succedendu si simpleloru acestoru meditatiiuni, a contribuit ce-va la ajungerea scopului scolei prin unu regulamentu scolasticu, acu si o bucuria.

Brasovu, 7 Iuliu, 1871.

Bellissimu.

C l u s i u 4 Augustu

Astadi cu solemnitate mare depuse juramentulu Samuelu Filep, nou denumitulu comite supremu alu cetăției Clusiu, Gherla, Sicus si Zalau in sal'a cetăției înaintea comitetului cetățianu (centumviratu, comitetu seu representantiunea cetățienescă) si a unui publicu numerosu compusu din mai multe notabilităti si a altoru interesati de acăsta causa. —

Solemnitatea asést'a au decursu in urmatoriu modu :

La 10 ore fiindu adunatul totu publiculu, ce era in desinu in sal'a cea mare a casei cetățienesci, si venindu dlu jude primariu cetățianu Samuel Makoldy imbracatu in costomu naționalu cu sabie, concomitatu de capitanolu politianu cetățianu si alti senatori asemenea in costomu imbracali, — se adresă, ocupându loculu presidiale, cătra comitetu si publicu cu unu cuventu, in care aretă insemnarea dilei si scopulu adunării, — si ca aru trebui a se alege o deputatiune din 4—5. membrii, care să invite pre comitele supremu, dela cas'a sea, spre a bine voi de a se prezenta pentru depunerea juramentului. Propunerea se primi — si propunendu pre capitanolu cetățianu Samuelu Csizsár si senatorulu Magyar, dintre oficianti, apoi dintre membrii comitetului pre Alesandru Pal, inspre supremu scolaru Henrich Finali, acestia s'au dusu sa-lo invite. —

La 1/2, pre 11 ore a si sositu ilustritatea sea dlu comite supremu cetățianu Filep intre strigări de „sa traiasca !“

Ocupându locu dea drépt'a lângă presiedintele Makoldy, fuse poftită de acest'a, ai predă decretul de denumire si form'a juramentului, care cîndu-se de cătra notariulu respectivu, — după cître, urmă juramentulu, — ce se primi cu sgomotose „sa traiasca !“

Acum ocupă comitele supremu loculu presidiale, si celi unu cuventu insemnatul cu privire la denumire si intarirea sea, multiam comitetului si oficiantilor magistratali, de carii s'au despărțit, etc. !

Judele primariu Makoldy rostî unu cuventu de introducere — si altulu capitanolu politianu de despărțire.

Dupa' aceste comit supremu recomânda de locoitoriu intermaru, in loculu seu, pre Makoldy, care se si primi.

Apoi luă cuventulu adv. Alecsiu Simon, care consimtiendu cu cei doi ante vorbitori pentru denumirea Ill. dlui comite supremu Filep, si pentru introducerea in oficiu si aretă óresi-cum nemultiamirea ca nu s'au padită legea corecta la cele urmante. Inca unele deslusiri, date de comitele supremu si mai alesu după propunerea lui Alecsiu Iakab, — care numai intru atât'a se află neindestitu, intru cîtu ministeriulu nu au aflata de bine a provocă pre comitetului cetățianu spre introducere si festivitatea a fostu terminata.

Serbarea dela monastirea Putn'a 15/27

Aug. 1871.

Vir magnitudine animi, perritia
rei militaris et rebus contra Turcarum, Hungarorum et Polonorum
reges ac Tartaros feliciter gestis
omni aevo memorabilis !

Cromer. Lib. III. p. 452.

(Urmare.)

Cum se sui pre tronu si si militarisă lier'a, Stefanu si incepù cu putere missiunea sea de „barbatu vitézu si resboinicu“¹⁾ intr'alu cineleia anu alu domniei sele²⁾ printr'o incursiune in secuime³⁾; intr'alu siéselea si alu nouela prin cuprindearea Cihilei si Cetăției-Albe „pre care le luasera pagânii dela alti domni“⁴⁾ — ceea ce-lu face sa intre in conflictu cu Vladu Tiepesiu din Muntenia⁵⁾ — iéra intr'alu dieceleia anu prin zidirea renomitei monastiri Putn'a „intru laud'a lui Dumnedieu si a maicei noastre nascetore de Ddieu“ cum dice cronicariulu.⁶⁾

La acăsta ocasiune poetulu iubitu românilor, d. V. Alesandri, rapórta — in urmatorea frumosă balada, intitulata : „Altar iu l u m o n a s t i r e i P u t n ' a ” — cum Domnulu Stefanu, după obiceiulu tieriei, merse sa se întrăca la areu cu ostenei sei, puindu temel'a săntului locasiu acolo unde cadiuse fulgeratore-i sagăta :

Domnulu Stefanu, vitézu mare,
Ce-a datu gróza prin pagani,
Locasius săntu creștinatiei
Astadi vrea sa faca daru,
Si . . . pre malurile Putnei,
Cu vitezii sei români,
Insusi merge sa aléga
Loculu săntului altariu.

Mare obstia i'l u urmează
Si pre vale se latiesce
Precum aburii pre balta,
Cându lumin'a asfintiesce..

Capitani, ostasi cu zale

Sí cu palosie de feru
P'ai loru cai sirepi, stau mândrii,
Cá la semnulu de resboiu:
Românesculu stégú de fala
Fallafé falnicu in ceriu..
Buciumulu buiesce 'n munte.
Suna valea de cimpoiu !

Eata ea lâng'o movila

Domnulu Stefanu s'a opritu
Totulu tace . . . ochii tienta,
Sta poporulu neclintiu.

Trei ostasi, cu arce 'n mâna,
Pre movil' acum se urca :

Doi, cá zimbrulu, ageri mândrii,
Nali cá bradulu dela munte,

P'ai loru umeri pôrta gluga,

La brâu palosiu si pre frunte

Cu-a loru lungi si negre plete

Se cobor'o negra tiurca.¹³⁾

Ei adesu cu-a loru sagăta,

Rapedita susu in nuoru,

Print'r'a fulgeriloru focuri

Opritu-au vulturu 'n sboru.

¹⁾ „Vir fortis et bellicosus“ — Henrici Gutberlentii „Viri clarissimi chronologia“. Amsterdam. an. 1657. pag. 527.

²⁾ Cronic'a Moldovei de vorniculu Urechia pag. 118 Letop. t. I.

³⁾ Letopisitiele eod. loc. cit.

⁴⁾ Ibidem p. 119.

⁵⁾ Ist. gen. de P. Cernatescu p. 415.

⁶⁾ „De demnia lui Stefanu Voda etc.“ Cap. XII. Ibidem.

¹³⁾ Colectiunea de doine si lacrimioare de V. Alesandri.

¹⁴⁾ Caciula 'nalta, cu motiulu lasatu, disa turcanescă,

Multe fiere din cei codrii,

Multi dusmani misci, semeti,

Dreptu in inimi, dreptu in frunte

Au simtitu a loru sageti,

Câci ei suntu arcasii vrednici

Ai lui Stefanu, Domnulu Mare,

Ce si gatesce-acum sagăta

S'o arunce 'n departare.

— „Copii trageti ! Eu vréu astazi

Sa me intrecu in arcu cu voi !“

Astu-feliu dice domnulu Stefanu,

Ieru voinicu amendoi

Se plecu, arcele'si incordă...

Tragu ! . . . Sagetele loru sbora,

Spinteca repede ventulu,

Ce da focu si vîjiiesce..

Se totu ducu, se ducu că gândulu..

Si d'abia ochiul zaresce

Pre câmpu depare . . . depare

Loculu unde se cobora.

Ur'a 'n ceruri se radica...

Urla dealulu, cloctesco !

— „Sa traiți copii !“ le dice

Stefanu, ce-acum se gatesce.

Sbârnaia córd'a din arcu-i:

Sagél'a fulgera 'n ventu...

Pere ! Trece mai depare

Si 'ntr'unu paltinu vechiu s'a 'nfrântu.

— „Acolo fi-va altariu !“

Striga falniculu monarchu,

Ce se 'nchina si se pléca

Pre resboiniculu seu arcu.

— „Sa traișca Domnulu Stefanu !

Mii de glasuri i uréza,

Ieru poporulu, josu pe vale,

Umilitu ingenunchia!

Si noi, la rendulu nostru, aidemu cu totii, frati români, sa ingenunchiamu pre acestu pamentu pre care acum patru seculi l-au săntu si sarutat cu celu mai ferintate doru de tiéra stramosii nostri !

Sa ingenunchiamu cu pietate si devotare pre aceste plăuri, pre cari ei se prosternau înaintea lui Dumnedieu, cerendu-i corón'a biruintie, curagiul lupiei si alu sacrificiului, gloria de a murî pentru aperarea caminului !

Sa ingenunchiamu cu iubire, si „că mostenitorii a-i drepturilor pentru pastrarea căror'a parintii nostri au facutu atâtdea jefise in vîcurile treute, fia că suvenirea acelor tempuri eroice sa descepte in noi similiamentulu detoriei ce avem de a mări si de a pastră pentru viitorime aceasta mostenire parintescă !“¹⁾ (Va urma)

V a r i e t à t i .

* * (Anunciu.) „La predarandi'a de statu din Dev'a se va tiené — conformu regulamentului de esamene in 22 si urmatoriile dile ale lui Septembre a. c. stilulu nov, primulu esamenu de calificatiune previdutu in articolulu de lege XXXVIII din 1868 § 102 precum si in § 33. din statutulu pentru administrarea preparandielor de statu.

„Acestu esamenu candidati români 'lu voru poté depune in limb'a loru materna.

„Despre acăsta se incunosciintea cei interesați cu observatiunea, că suplicele documentate in sensulu legei le vá primi pâna la 8 Septembre a. c. stilulu nou directoriulu preparandiale Koós Ferencz.“²⁾

* * (Unu museu de anticitati) cu mumie egipiene si peruvane, cu anticitati roecoane, arme d'ale popörelor selbatice, petri scumpe, margaritarie, moñede, broderii antice franceze din castelulu regescu din Versailles; cu anticitati egipiene, române, grece si germane etc., e deschisul publicului in piati'a casarmelor. Face mu atentu publiculu, cu deosebire celu cultu, la aceste rarități, caci ce-va asemenea nu s'a mai vedutu inca in Transilvania.

* * Cumperarea siargeloru in armat'a angela. Nu va fi făra interesu a audi cătu de scumpe erau pâna in dilele de curendu patentele diferite de oficeri in armat'a angela. Siargia de subcolonelul in gard'a r. (life-guards) costă 8250 puncti sterlingi, majorulu platea pentru ea 5350, capitanolu 3500, locotenintel 1600, sublocotenintel 1200 p. st. La infantaria costă patent'a capitanolui cu rangu de subcolonel 4800, locotenintelui cu rangu de capitano 2050 si sublocotenintelui cu rangu de locoteninte 1200 p. st. La cavaleria de linia si infanteria in fine plateau subcolonelul 4900, maj-

orul 4500, locotenintel 3500, sublocotenintel 2500, capitolant 1500.

— „Magasinu istoricu pentru Daci'a“ Balcessu, Vol. IV. pag. 3.

* Publicamu fără prejudiciu la principiulu pronuntiatu in privint'a scölelor si aparatu in fă'a nostra. R.

rolu 3200, capitanulu 1800, locotenintele 700 și sublocotenintele 150 p. st. pentru siargia loru.

*** (C o l e r 'a), care a grăsat în Petru-polea asiá de multu, se pare a se extinde pâna preste confinile monarchiei austro-ungurești; acésta se adeveresce prin bolnavirile numeróse de colerine în și impregiturului Vienei — și și pre alte locuri — despre care medicii afirma că premergă colerei. Dupa unu raportu din Constantinopole din 4 I. c. a decisul consiliului sanitariu a se provocă regimul otomanu că sa asiedie unu cordonu confiniarul militariu dela Bajazidu pâna la Sulemani'a, din cauza colerei care în Persia grăsează pretutindeni și pentru de a infreñă și alte proveniente din Ban'a și provinciele persiene.

Concursu.

Din partea comitetului protopresbiteralui gr. or. din tractul Siri'a (Világos) pentru ocuparea postului vacanțu protopresbiteralui cu acésta se deschide concursu.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

- Veniturile parochiei protopresbiterale din Siri'a precum: un'a sesiune pamentu aratoriu, birulu și tacele parochiale.
- dela preotii gr. or. din tractul protopresbiteralui, birulu în grâu a) 5 mesuri dela fia-care preotu.
- Tacsele stolare a) 1 fl. pentru fia-care siedula matrimoniala.

Doritorii cari voru voi a concurge pentru ocuparea postului protopresbiteralui suntu datori a documentă:

1. Cu documente valide, ca suntu apti și bine-măritati pre terenul bisericescu — scolaru și politico-nationalu.

2. Ca au frecuentat regulat și absolvat teologia și în care-va academia totă cursurile de drepturi, său celu putin 8 clase in care-va Liceumu cu succesu indestulitoriu.

3. Pre urma concurrentulu, din motivul ca totă a-facerile administrative bisericesci din protopresbiteratul Siriei statutoriu din 42 mii suslute gr. or. române se ducu in limb'a română, — e indatoratu a documentă ca e versat in literatur'a naționala română.

Fiindca terminulu alegerei s'a pusu pre 16 Septembrie 1871 sf. v. recurrentii au a substerne recursurile instruatu cu totă documentele poftite pâna la 10 Septembrie st. v., adresându-le deadreptulu comitetului protopresbiteralui gr. or. tractualu in Siri'a (Vilagos) comitatului Aradu in Ungaria.

Datu din siedint'a comitetului protopresbiteralui tie-nuta la 29 Iuliu 1871 st. v.

Nicolau Beldea, Teodoru Papp,
Adminitr. prot. că presed.
comit. protopresbit.

(74—2)

Concursu.

Pentru ocuparea stațiunei vacante de invetitorăsa la scol'a normala capitala gr. or. din comun'a libera Resinari se deschide prin acésta concursu cu terminu pâna la 25 Augustu 1871 c. n.

Emolumentele suntu 262 fl. 50 xr. v. a.; relutu de lemne și quartiru.

Doritorile de a ocupă acestu postu se binevoiescă a astern la subsris'a eforia scolară concursele loru bine instruite și insocite de documentele, prin care să dovedește calificatiunea loru de atari celu multu pâna la espirarea terminului susu fipsatu.

Concurențele de relegea gr. orientala voru avé preferintia.

Resinari, 17 Iuliu 1871.

(74—3) Eforia scolară

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. Balsi'a in protopresbiteratul II-le alu Geoagiu lui, cerculu procesualu alu Almasiului in Comitatulu Hunedorei, se scrie concursu pâna la 28 Augustu a. c. 1871.

Emolumentele suntu:

Dela 216 famili cîte o ferdela de cucuruzu cu tulu, cîte o df de lucru dela tota famili'a, și stol'a indatinata pentru functiile parochiale.

Doritorii de a ocupă acésta parochia au a-si instruî recusele loru in sensulu statutului organicu bisericescu și ale adresă susu mentionatului scaunu protopresbiteralui gr. or. in Secarambu pâna la terminulu prefisatu.

Secarambu 31 Iuliu 1871.

In contilegere cu comitetul parochialu

Sabinu Piso.
protop.

Redactoru responditoriu Nicolau Cristea

Deschiderea subscriptiunei de actiuni

la

Institutul de creditu și de economii

„Albin'a”^(*)

Concessiunatu din partea inaltului ministeriu reg. ung. de agricultura, industria și comerciu cu datul din 20 Iuniu 1871 Nr. 6727.

Capitalul societății constă din 300,000 florini v. a. impartit u in 3000 actiuni de căte 100 fl.

Capitalul acesta se va putea iumulti de adunarea generală, cu aprobația guvernului, prin alta serie de actiuni pâna la jumetate de milionu florini.

In casulu unei emisiuni nouă, actionarii de mai nainte au antetatea dreptului d'a primi, in măsur'a actiunilor ce posse do, actiunile seriei a dou'a in pretul loru nominalu (§ 9).

Se punu deci acum la subscrisre publica 3000 actiuni.

Condițiunile suntu:

1. La subscrisre se respunde 10% adica dela fia-care actiune 10 florini. Altă 20% se voru numeră la provocarea acestoi comitetu și anume in 30 dile dela diu'a provocări. Versanturile aceste se quietează prin adeverintie interimali.

2. Dupa respunderea a 30% se voru edă pre numele respectivilor certificaté de actiuni prăvediute cu coponi de interesu și de castiguri.

3. Pentru coperirea speselor dela începutu se mai respunde căte 1. fl. de actiune, care se va incassă cu rat'a II.

4. Versanturile mai departe voru urmă conformu §. 10 din statute.

5. La casu, cîndu in terminulu pusu mai josu resultatul subscrisorilor va trece pînă 3000 actiuni, se va face o reducere proporțională intre toti subscrisorii.

Subscrisorile se facu:

In Sabiu in cancelari'a comitetului și la dlu consiliariu Elia Macelariu, in Bra-siovu la d. comerciant Ioane Padure, in Zernesci la d. protop. Ioane Metianu, in Fagarasiu la d. vice-capitanu distr. Ioane Codru Dragusianu, in Blasius la d. profesor Ioane M. Moldovanu, in Sebesiu la d. secretar judiciale Ioane Paraschivu, in Orestia la d. advocat Dr. Avramu Tinou, in Hatiégui la d. comerciant Nicolau Petroviciu, in Dev'a la d. advocat Dr. Lazaru Petcu, in Baia la d. inspect. scolast. Iuliu Bardosi, in Bai'a de Crisius la d. protonotariu Sigismundu Borlea, in Abrubu la d. advocat Mateiu Nicol'a, in Alb'a-Julja la d. senatoru magistr. Aleandru Comanescu, in Turd'a la d. advocat Dr. Ioane Ratiu, in Clusiu la d. jude singularu Losif Popu, in Gherla la d. inspect. de banca Ioane Muresianu, in Deesiu la d. advocat Gabrielu Maniu, in Sighetu Mare la d. alegatu dietale Ladislau Buteanu, in Naseudu la d. directoru gimn. Dr. Ioane Lazaru, in Reghinu-săsescu la d. advocat Michailu Orbonasiu, in Tergul-Muresiului la d. comerciant Iosifu Fülep, in Sighișoara la d. archiv. magistr. Ioane Siandru, in Mediasiu la d. advocat Ioane Pop'a, in Timisiöra la d. consiliariu Dr. Pavelu Vasiciu, in Lugosiu la d. advocat Dr. Aureliu Maniu, in Caransebesiu la d. secret. episc. Ioane Bartolomeu, in Oravita la d. adv. Simonu Mangiu-c'a, in Pancioiu la d. locoteninte in pens. Ioane Balnosianu, in Orsoiu la d. proprietariu Vasiliu Popoviciu, in St.-Miclausiu-mare la d. protop. gr. cat. Vincentiu Grozescu, in Versietiu la d. pract. de adv. Ioane Siepetianu, in Aradu la d. vice-comite Sigismundu Popoviciu, in Világos la d. notariu opidanu Ioane Moldovanu, in Lipova la d. comerciant Davidu Simonu, in Pecic'a-romana, la d. notariu N. Filimonu, in Beiusiu la d. advocat Parteniu Cosm'a, in Oradea-mare la d. propriet. N. Dia-mandi, in Sighetu Marmatiei la d. adv. Ioane Mihali, in Cernautiu la d. profes. Ioanu a lui Georgiu Sbiera, in Pest'a la d. advocat Florianu Varg'a, in Viena la d. comerciant B. G. Popoviciu.

La cancelari'a acestui comitetu in Sabiu se primesc subscriptiuni și din provincia prih posta, sau prin telegrafu cu trimiterea valorei prescrise totu prih posta.

Subscriptiunea este deschisa pâna la 10 Octobre a. c. iéra eu diu'a acésta se va încheia.

Statutele societății precum și blanchetele de subscrisre se află depuse in biroul comitetului, cum și pre la toti representantii nostrii din afara.

Actionarii primesc statutele gratisu, iéra altii cu 20 xr. exemplariu, blanchete de subscrisre se dau gratisu.

Cancelari'a comitetului este in Sabiu, strad'a Macelarilor nr. 110, unde suntu a se adresa toti scrisorile.

Sabiu, in 1 Augustu 1871.

Comitetul fundatoriu

^(*) Dupa cum amu facutu cunoscutu on. comitetu privatim ca nu amu primitu anunciu spre publicare facem să acum să de aceea noi deferim orice ansa de animositate asupra-ne in privint'a acésta.